

Манипулативни езикови стратегии в телевизионното предаване „Шоуто на Слави Трифонов“*

Биляна Радева

Любомир Нейков като Иван Гарелов – Л.Н.

Любомир Нейков като Иван Костов – Л.Н.(К)

Иван Гарелов – И.Г.

Зрител – З.

Георги Милчев - Годжи – Г.

Слави Трифонов – С.Т.

Виктор Калчев като Симеон Сакскобургготски – В.К.

Виктор Калчев като Стефан Софийски – В.К.(С)

Л.Н. (преобразен като Иван Гарелов): Добър вечер, уважаеми зрители на БТВ! Аз съм Иван Гарелов, а вие сте с новата игра „Шоу на доверие“. Часът и мястото на срещата са леко променени, затова и условията на играта са малко по-различни. Аз задавам въпрос на всички, а отговаря само **ерудитът** ...* Георги Милчев - Годжи ... (аплодисменти на публиката) Но преди това ... нека си припомним какво се случи във вчерашното ни издание.

Следва видеоматериал от телевизионното предаване „Вот на доверие“ с водещ Иван Гарелов.

И.Г.: *Добре. Въпросът към вас е следният (ако не го разберете, кажете ми да го повторъ): Какъв е прякорът на Евгени Димитров от „Ку-ку бенд“? Дотука разбрахте въпроса, нали?*

З.: *Да, да.*

И.Г.: *Въпросът ... ъ ... вариантите: а) Мотрисата; б) Маестрото; с) Мореплавателя.*

З.: *Гледами Слави редовно, „Шоуто на Слави“, значи, е отговор б).*

И.Г.: *Отговор б) Маестрото ... верен отговор.*

Л.Н. Великолепен въпрос! (аплодисменти) Много аргументиран отговор! Естествено-о, че-е Мотрисата ... не е прякор на Евгени Димитров. Мотрисата ... е прякор на един друг Евгени – Евгени ... Минчев. (аплодисменти) Той е популярен с това-а, че на вратата на

---

* Статията се издава по проект 152 / 8.05.2013 г. към ФНИ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Електронна среда за единна научна информация на Факултета по славянски филологии на Софийския университет (ЕСЕНИ).

. По този начин в транскрибирания материал ще бъдат отбелязвани паузите.

неговата мотриси е изписана крилатата фраза: „Не стойте с гръб към кабинката, изкушавате водача!“ (*аплодисменти*) А ето и въпроса към Годжи за днес: Какъв е прякорът на Слави Трифонов? Отговор а) Тигъра; отговор б) Дългия; отговор в) Учиндолския Леонардо Дикаприо. (*аплодисменти*) Господин Милчев имате десет секунди за отговор.

Г.: Мене джокер ми не **требе**. Прякорът на шефа е Тигъра, макар че и другите два са верни. (*аплодисменти*)

Л.Н.: Правилен отговор, господин Милчев. Вашата награда е запознанство с правилния отговор лично. Представям ви ... Слави ... Трифонов.

С.Т.: Благодаря! Благодаря „Магаданс“! Добър вечер, уважаеми зрители на БТВ! Здравейте и вие, скъпи гости, в нашто студио! Щастлив съм да ви видя! Добър вечер на всички от Айтос! Добре сте ми дошли ... на гости! Седнете, само да задам един въпрос ... със повишена трудност на Георги! Георги, кво означава Айтос? Знаеш ли? Знаел ли си въобще някога кво означава Айтос?

Г.: Знаеш ли кой е Григорий Цамблак?

С.Т.: Остави сега Григорий Цамблак на мира! Айтос, Георги, означава от древногръцки `орел`. Орел, защото на времето римските легиони са пазели орела си в град Айтос. Така че на гости са ни ени орли. Добър вечер! Здравейте, приятели! Моля?

Г.: Оттам идва и немското адлер, защото имат един и същ корен. По принцип да го знаеш!

С.Т.: Чакай да кажа ... Просто не искам да говоря с тебе!

Л.Н.: Вие много, много правилно отговаряте! Аз направо съм изумен и се чудя с какво да ви почерпя.

С.Т.: Със нищо няма да ни почерпите. Благодаря ви, госин Гарелов! Беше ми приятно, че ни бяхте на гости. Тва вече си е моя компютър. Благодаря ви и довиждане. С вас ще се видиме ... по-късно. Приличате малко на Любо Нейков, но ...

Л.Н.: От възрастта е.

С.Т.: Така-а. Ше ви гледам утре в осемнайсе и трийсе. Така, уважаеми зрители, господин Гарелов толкова ме вдъхнови, че дори ще използвам неговото ново **телевизионно амплоа**, извинете, за да направя своите творчески внушения и обществено-политически анализи върху събитията от деня. Иначе казано, днес аз също ще водя игра, тя няма да се казва „Вот на доверие“, а „Вот на недоверие“, защото във нея ще играят само българските политици. Така. Евгени ше съм ви благодарен, ако имате някакъв а-а-а подходящ музикален фон. Какво е игра без ... фон, какво ... е Евгени без ... телефон. Тва е друго. Така. Моята игра ще се играе по телефона. Като казах телефон се сетих, искам да уточня, че тази игра е плод на художествена измислица и по принцип е измислена като всички участници във нея. Първият участник е гражданинът Иван Костов от Драгалевци. Ето и данните за него. Погледнете! Години - 54, хоби, (*кашля*) извинете, събира монети, банкноти, кредитни карти, кипърски банкови сметки и кой каквот даде. Любима реплика: „**Мълчанието е злато**, но не чак 200 000 \$“. Личен рейтинг до момента ... 1. За Иван Костов е гласувал само някой си Малкъл Ч., Майкъл Ч. от Израел. Ало, господин Костов, дали ви чуваме?

Л.Н.(К): Да, господин Трифонов.

С.Т.: Господин, Костов.

Л.Н.(К): Да. Аз ви чувам. Прекрасно ви чувам.

С.Т.: Добре. А-а, добре ме чувате?

Л.Н.(К): Абсолютно прекрасно ви чувам.

С.Т.: Моят въпрос към вас е следният, внимавайте!

Л.Н.(К): Слушам.

С.Т.: Кой е най-добрият приятел на човека? Отговор а) костенурката Гошо, отговор б) съпругата Елена и отговор в) прокурорът.

Л.Н.(К): Еми, мноо просто.

С.Т.: Какво е ?

Л.Н.(К): Мисля, че верният отговор е в) ... прокурорът.

С.Т.: Праилно, господин Костов. Праилно. (*аплодисменти*) А как стигнахте до този отговор?

Л.Н.(К): Ами защото костенурката и съпругата могат да те оставят, но прокурорът ... никога.

С.Т.: Така, следващият ни играч е гражданинът Симеон Сакскобургготски от Враня. Ето и данните за него. Години – много, хоби – премиер, колекционира планински върхове, любима реплика ... не му се разбира. (*аплодисменти*) Личен рейтинг до момента ... обективно погледнато положителен. Ето, вижте, плюс, минус, скоби плюс! Така. Госин премиер, господин премиер. Там ли сте?

В.К.: Не съм там. По-скоро бих ка`зал, че съм тук. Това беше ... подвеждащ въпрос, нали?

С.Т.: Добре, въпросът ми към вас е: „Какво се прави в атомната електроцентрала във Белене?“ Отговор а) цъка се с гайгеров брояч, отговор б) цака се на царя и на сестра му и отговор в) „Айде сега, моля ви се!“.

В.К.: Е, айде сега, моля ви се, цака се на царя и на сестра му. (*аплодисменти*)

С.Т.: Съжалявам господин премиер, но вие отпадате от играта, нямате право да дадете два отговора наведнъж. Така, последният участник за днес е Стефан Софийански. Да видим неговия профил. Години ... от десет до двайсе, квот реши съда (ха-ха). (*аплодисменти*) Хоби ... кастрира помяри, запълва дупки, продава хали. Любима реплика: „Вие ме познавате, невинен съм.“ Така. Личен рейтинг до момента 501 гласа. За него са гласували 500 собственици на павилион в „Халите“, павилиони в „Халите“ и Диляна Грозданова. Така. Госин Софийански, Госин Софийански, ... удобно ли ви е да говорите? Чувате ли ме добре?

В.К.(С): (Ха-ха) Чувам ви, даже ви виждам.

С.Т.: Да.

В.К.(С): Много ви отива това райе.

С.Т.: Аз не съм във райе.

В.К.(С): Ъ. Извинявайте, привидяло ми се е.

. С знак ` е отбелязано ударението – то пада върху сричката, пред която е поставен знакът.

С.Т.: Така ли?

В.К.(С): Ъ-ъ. Просто телевизорът е от другата страна на решетката. Гледам за да ... (*аплодисменти*)

С.Т.: Да.

В.К.(С): Гледам, за да свиквам. (Ха-ха)

С.Т.: (Ха-ха) Слушайте внимателно нашия въпрос. Какво трябва да прави един кмет? Отговор а) да се яви на предсрочни избори, отговор б) да вари ракия в Поручикчунчево и отговор в) да дава показания?

В.К.(С): Ммм. Няма да ... отговарям на никакви въпроси без адвокат, разбира се.

С.Т.: Добре, тогава обадете се друг път.

В.К.(С): Не, не, не мога. Там, където отивам, ми дават само по едно телефонно (ха-ха) ... обаждане.

С.Т.: Така е. (ха-ха) И сега да обобщим резултатите от днешната игра „Вот на недоверие“, с най-голямо недоверие нашта игра печели господин Иван Костов от Драгалевци. Неговите пари отиват за гаранцията на Стефан Софийски.

В настоящата работа ще бъде разгледано телевизионното предаване „Шоуто на Слави Трифонов“, като ще бъде обърнато внимание на манипулативните езикови стратегии, които се използват в него. За целта след общия обзор за същността и жанра на предаването ще бъде анализиран конкретен транскрибиран материал от произволно избран брой на разглежданото токшоу.

Телевизионното предаване „Шоуто на Слави Трифонов“ представлява пародийна вечерна токшоу програма. Подобен тип шоу програми заместват реалните коментарни предавания. Амбицията на шоуто е да „коментира“ иронично информация, изнесена в прайм-тайма, да я поднася развлекателно и забавно. Както е отбелязано на интернет страницата на предаването, монологът на водещия „съдържа смешен и същевременно критичен поглед върху злободневни теми от обществено-политическия живот и необичаен коментар на любопитни факти от световния новинарски поток“ (<http://www.slavishow.com/>). Тематично обвързани с някое вестникарско заглавие от родния ни печат са и скеحوвете, разигравани често от актьорите в екипа на токшоуто.

Поради тези черти предаването „Шоуто на Слави Трифонов“ може да бъде отнесено към популярните развлекателни предавания, които се различават на фона на по-сериозните, информационните телевизионни програми, занимаващи се най-вече с обществени, политически, икономически проблеми. Прави впечатление обаче, че именно в „Шоуто на Слави Трифонов“ тази граница – между сериозно и развлекателно – често се размива. Така например, в рамките на шоуто са се водели предизборни борби, гостували са президентите на Република България – д-р Желю Желев, Петър Стоянов и Георги Първанов, както и лидери на основните политически партии у нас. На по-големи празници пък водещият на шоуто – Слави Трифонов – се е появявал с втори водещ Ани Салич, която масовата аудитория свързва със сериозните новини. Самият Слави Трифонов създава впечатлението, че той е „човекът от народа“, който се опълчва срещу политици, държавници и общественици (защото „Всички са маскири!“) в защита на обикновения човек и казва на хората просто и ясно нещата такива, каквито са. Дори в интернет страницата на шоуто се твърди,

че екипът на предаването използва своята популярност „в защита на гражданското общество“ (<http://www.slavishow.com>).

Екипът на шоуто се състои от водещия Слави Трифонов, втория водещ Георги Милчев-Годжи, групата „Ку-ку бенд“ и актьорите Стефан Рядков, Любомир Нейков, Руслан Мъйнов, Албена Михова и Виктор Калчев. Важна характеристика на водещия на това телевизионно предаване е поведението му, което е агресивно, често арогантно, дори цинично (днес за никого не е новина заглавието от наш столичен вестник „Слави Трифонов псува“). Но сякаш именно това привлича симпатиите на зрителя.

След като определихме вида на предаването, посочихме в общи линии амбициите му, казахме няколко думи за водещия, нека да разгледаме и журналистическата схема на шоуто. Предаването започва с изпълнение на балет. Следва представяне на водещия, което се извършва или от Георги Милчев-Годжи, или от някой от актьорите, но за тази цел понякога се използват и други лица, които не са членове на екипа на шоуто, като Ани Салич (водещ от новините), Наталия Симеонова (водещ на предаването „Море от любов“) и др. След като водещият е обявен и се появява на сцената, той поздравява гостите и зрителите, води малък диалог с Годжи, след което започва пародийният преглед на печата. В това се състои първата част на шоуто. Втората част съдържа интервю с някоя известна или интересна личност или група от хора.

За да се добие по-пълна представа за разглежданото предаване трябва да се опише и студиото, в което протича то. Водещият и гостите слизат по високо стълбище, за да отидат на сцената. Отляво е разположен оркестърът („Ку-ку бенд“), който освен че трябва да свири, трябва и да се смее на смешките на водещия. Отдясно на стълбите са местата за зрителите, а в дъното е бюрото на водещия, жълтото диванче, на което сядат гостите. Там има секция и нарисован прозорец, от който се „вижда“ вечерно звездно небе. Обстановката сякаш цели да потвърди имиджа на водещия – че той е „човек от народа“, човек като всички зрители и кани гости в хола си. Над жълтото диванче се намира табелата, контролираща непринудените зрителски аплодисменти, които трябва да „избухнат“ при светлинно сигнализиране.

Преди да пристъпим към конкретния анализ на материала, нека да кажем няколко думи за телевизията като тип медия, тъй като имаме работа с телевизионно предаване, и за жанра на предаването.

Телевизията като тип медия. Телевизията като медия осигурява масова, но непретенциозна аудитория, която е с вече изградени комуникативни нагласи – аудитория привикнала да ѝ се покажат нещата, аудитория с комуникативни навици на „сдъвканата информация“. Възползвайки се от това, в „Шоуто на Слави Трифонов“ заменят с образни структури както факта, така и размисъла.

Жанрът на предаването. Както отбелязва Антония Замбова ([Замбова 2000](#): 35), жанрът (като тематично-композиционно единство) и стилът обикновено се разглеждат от риториката в зависимост от предмета на речта, от задачите или целите, които си поставя отправителят в процеса на общуването и от условията, в които се осъществява общуването (т.е. комуникативната ситуация). Предмет на „Шоуто на Слави Трифонов“ е общественно-политическият живот в България и любопитните факти от световния информационен поток. Прави впечатление, че интерпретацията на нашия общественно-политически живот е фокусирана върху сензационното и скандалното.

Целта на това популярно предаване (подобно на популярния таблоид) е комерсиална – „привличане, спечелване на доверието и задържане на максимално широкоспектърна читателска публика с разнородни вкусове и интереси“ ([Замбова 2000](#): 35), като „за целта се залага предимно на манипулативните стратегии, търсят се атрактивни развлекателни похвати, провокират се емоционалните реакции на аудиторията“ (пак там, 35). Както е известно, при популярните медийни издания доминираща роля играе не информативната, а манипулативната функция, както е и в „Шоуто на Слави“.

В книгата си „Манипулативни езикови стратегии в печата“ Антония Замбова отбелязва, че „при присъщото за популярните издания емоционално-игрово, иронично или сензационно-скандално отношение към информацията и заобикалящия ни свят отпадат редица професионални табута“ ([Замбова 2000](#): 35). Ето защо не ни учудва, че „Слави Трифонов псува“ или се държи арогантно, въпреки това (или именно поради това) публиката му го гледа с доверие.

Нека да разгледаме и комуникативната ситуация, присъща на „Шоуто на Слави Трифонов“. Отправителят в нея привидно е един – водещият, но всъщност имаме колективен отправител – сценаристите на Слави Трифонов. Важен е изборът от страна на отправителя на подход при внушаване на личната позиция по разглежданите проблеми. В „Шоуто на Слави“ се използва дружески, фамилиарен, загрижен публичен идиом, чийто тон се променя когато се заговори срещу институциите. Свойският адрес има за резултат приемане на внушенията на отправителя от аудиторията като свои. Това се отнася и за случаите, когато Слави Трифонов „изкрещява“ мнението си по въпроси свързани с институциите или с различни политически лица. Ключова характеристика на публичния идиом е, че трябва да внушава доверие, а доверието към Слави Трифонов се гради най-вече на това, че водещият на токшоуто е против всичко и всички. Аудиторията на „Шоуто на Слави“ често бива включвана в антитезата НИЕ (народът и Слави Трифонов) – ТЕ („властващите“). Това съдейства за привличането на зрителските симпатии.

Важно значение за манипулативната стратегия на токшоуто има и фактът, че комуникативното отношение при масовите комуникации е неравноправно и подчертано дебалансирано – отправителят владее едностранно комуникативния канал, липсва смяна на комуникативните роли ([Замбова 2000](#): 41). При масовите комуникации отправителят е поставен в конкурентна среда и се бори за вниманието на широкоспектърна аудитория (заради рейтинг), ето защо той е принуден да е агресивен в комуникативно отношение. А екипът на разглежданата шоу програма не веднъж е изтъквал, че е шоуто е „най-рейнтинговото предаване в България“ (<http://www.slavishow.com>) и че „диктува модата в развлекателната индустрия“ (пак там). Както вече беше споменато, самият водещ се държи арогантно, неуважително и агресивно, с което и печели доверието на аудиторията (а за самите сценаристи явно представянето на Слави Трифонов като „най-агресивният водещ“ звучи престижно и привличащо).

Масовата аудитория е получателят на съобщението. Той е колектив, „но всъщност ... по правило участва в комуникацията индивидуално (или в тесен семеен кръг) и на практика няма възможност за организиран колективен отговор“ ([Замбова 2000](#): 42). Това задълбочава неравноправието в комуникативно отношение и увеличава дистанцията между комуникаторите (пак там, 42). Целенасочените внушения на популярната медия, каквото е разглежданото шоу, са насочени към т.нар. „малък човек“ – изолиран, безсилен, разочарован, неразбиращ публичната сфера, недоволен от всичко и най-вече от институциите. Той е удобен обект на агресивно внушение. В един момент той започва да приема посланията на отправителя като свое собствено мнение.

Референтът в представената комуникативна ситуация е сензационен, злободневен, с шокиращ привкус. Общите обяснителни механизми са метафори, пословици, фразеологизми, каламбури, в общ план митът. Подобно на популярните таблоидни печатни издания и разглежданото шоу е изпъстрено с „драматично-приказни сюжети с основен източник общественно-политическия ни живот“ (Замбова 2000: 44). Тези приказни сюжети са населени с популярни злодеи (министри), които заплашват бита на българина (пак там). В сътворената мрачна картина се появява единственият защитник на народа – „човекът от народа“ (или по-точно „момчето от село“) – Слави Трифонов, закрилникът изправил се срещу всички и всичко. Тази стратегия се оказва печеливша при привличането на симпатиите на масовата аудитория и в борбата за по-висок рейтинг.

Една от най-важните структуроопределящи характеристики на масовите комуникации е комуникационният канал. Този канал е едностранчив, „устроен е така, че да благоприятства комуникацията само в едно направление, докато възможностите му за обратна връзка са крайно ограничени“ (Замбова 2000: 44). Той действа като *deus ex machina*. Ключова е ролята в това отношение на езика. Масово се прибъгва до спектъра от експресивни езикови ресурси.

Кодът, който се използва в комуникативната ситуация в „Шоуто на Слави Трифонов“, на пръв поглед е устната разговорна реч, зад която обаче стои написаният сценарий.

Последният елемент от комуникативната ситуация е съобщението. То се състои от отделни семантични цялости без връзка помежду им.

Именно такава завършена семантична цялост представлява транскрибираният в тази работа материал от телевизионното предаване „Шоуто на Слави Трифонов. Разглежданият момент от шоуто е въвеждащ и има за цел представяне на водещия. Това обаче е крайната цел на избора откъс. Преди самото „извикване“ на Слави Трифонов се осъществяват и други цели, една от които е пародиране на „новото телевизионно амплоа“ (Слави Трифонов) на Иван Гарелов. Масовата аудитория е свикнала да свързва името на Иван Гарелов със сериозната, с информативната журналистика, а изведнъж той участва в развлекателна програма, каквато е телевизионната игра „Вот на доверие“. Пародийният ефект е заложен в преименуването на играта „Вот на доверие“ в „Шоу на доверие“, както и в познатата, но умишлено променена реплика „Часът и мястото на срещата са леко променени.“ По този начин чрез една забавна форма се внушава на зрителя мнението на отправителя.

Тази стратегия е заложена в целия разгледан откъс (а се отнася и за шоуто като цяло). Не е случаен изборът на използвания в шоуто запис от телевизионната игра „Вот на доверие“. Той е важен не толкова поради факта, че въпросът на Иван Гарелов към зрителката е за един от членовете на екипа на „Шоуто на Слави Трифонов“, колкото заради отговора на самата зрителка: „Гледами Слави редовно...“. Важен е и поради възможността да се вмъкне сексуален намек (за Евгени Минчев), което е поредният манипулативен похват. Едва след всичко това се пристъпва към основната цел – представянето на водещия. За нея се използва репликата: „Вашата награда е запознанство с правилния отговор лично.“, като се създава представата, че Слави Трифонов е „правилният избор“ за зрителя. Така посредством един твърде малък отрязък от шоуто (само две минути) се постига много.

След появата си на сцената водещият Слави Трифонов се обръща към зрителите и публиката в студиото, като нарича последните свои „гости“, целяйки по този начин да скъси дистанцията. Това е обаче само привидно, комуникаторите са в неравностойно положение поради едностранчивостта на комуникационния канал. Обръщането към публиката (както и по-късно: „Погледнете!“) е важно, защото създава илюзията за същинска комуни-

кативна ситуация и за разговорност. Имитация на разговорен модел е и диалогът на Слави Трифонов с Годжи.

Тук е мястото да кажем, че една от специфичните особености на журналистическия дискурс е именно тенденцията към колоквиализация или оразговоряване. Като цяло тя е свързана с манипулативната функция. Структуроопределяща е за популярните медии. Имитацията на разговорност за тях е не средство, а цел – „скъсяване на дистанцията“, печелене на доверие и създаване на илюзията, че се говори просто и естествено за неща, върху които има общо съгласие ([Замбова 2000](#): 73). Именно такава е функцията ѝ в „Шоуто на Слави Трифонов“. За целта се търси имитация на някои от характеристиките на разговорността – най-вече на спонтанността, диалогичността и неофициалността. Това се търси чрез „излизането извън сценария“, чрез спонтанния адрес към аудиторията, чрез въвеждането на двама водещи. В интернет страницата на „Шоуто на Слави“ Георги Милчев – Годжи е представен като втори водещ, който е „екранна опозиция на водещия“ (www.slavishow.com), апострофира го, коментира изявите му, устройва му изненади (уж!) и го поставя в неловки ситуации, като резултатът от това е „вътрешно диалогизиране на предаването“ (пак там).

В разглеждания откъс от „Шоуто на Слави Трифонов“ диалогът с Годжи цели точно това. Създава се илюзия, че този разговор възниква спонтанно, а не е по сценарий. Най-силен аргумент в полза на тази имитация на спонтанност е привидното нежелание на Слави Трифонов да разговаря с Годжи (макар че сам започва диалога с него), което е заложено в репликата: „Просто не искам да говоря с тебе.“ Не са по сценарий по-скоро думите, с които Слави Трифонов изпраща мнимия Иван Гарелов, тъй като допуска в изказването си една граматическа особеност характерна в днешни дни за разговорната реч, но недопустима в писмената. Става въпрос за окончанието –ме за 1л., мн.ч., сегашно време, при глаголи от I и II спрежение (т.нар. „мекане“) в репликата: „С вас ще се видиме ... по-късно!“ (може обаче това се дължи на факта, че водещият просто е откъснал поглед от написания му сценарий).

Разглежданият откъс от шоуто продължава чрез поредната илюзия за разговорност. Този път диалозите се водят между Слави Трифонов и български политици, в ролите на които прозвучават актьори от екипа на предаването. Целта на разговорите водещият на токшоуто заявява директно: „...да направя своите творчески внушения и обществено-политически анализи върху събитията от деня“. Така наречените „творчески“ внушения се оказват твърде негативни и бъдещи недоверие към институции и политически личности. Тази цел, колкото и непристойна да е тя, ясно личи от избора на заглавие на играта, която Слави Трифонов провежда с политиките Иван Костов, Симеон Сакскобургготски и Стефан Софиянски – „Вот на недоверие“. Макар, че на зрителя е ясно, че става въпрос за пародия, целите си остават реални и се оказват постижими. Неуважение към посочените политици (като няма значение кои точно са те, всеки политик може да ги замести) се привнася освен чрез заглавието на играта и чрез репликата: „...тази игра е плод на художествена измислица и по принцип е измислена като всички участници във нея.“

Отрицателни емоции спрямо посочените лица се внушават и от конкретните диалози с тях (по-точно с актьорите, които ги представят). За целта се използват и явни намеци, и завоалирани послания. Така например в разговора на Слави Трифонов със „Симеон Сакскобургготски“ е ясно пародирането на езика на премиера („любима реплика ... не му се разбира“, „По-скоро бих ка`зал, че съм тук.“, „Айде сега, моля ви се!“), очевиден е и на-

---

. Със знак ` е отбелязано ударението – то пада върху сричката, пред която е поставен знакът.

мекът за „колекционерската му страст“ и „цакането“ на царя и сестра му. По-скрито е обаче внушението, съдържащо се в думите: „вие отпадате от играта“.

За целите на езиковата манипулация в разглеждания текст се използва и стилистичната роля на някои морфологични средства. Една от модните тенденции при масовите комуникации, използвана и в „Шоуто на Слави“, е своеобразното боравене с глаголният вид за постигане на определени експресивни цели. Става въпрос за „замяната на глаголи от свършен вид, означаващи единични (неповтарящи се) действия, в минало свършено време ... с глаголи от несвършен вид предимно в сегашно време, в резултат на което съобщението придобива ... най-общо негативно звучене“ ([Замбова 2000](#): 103). Това се забелязва при представянето на „кмета Софийански“ и по-точно на хобито му: „Хоби ... кастрира помияри, запълва дупки, продава хали.“, вместо „продаде „Халите“ (важна тук е и замяната на определеност с неопределеност). Това съобщение предизвиква в езиковото съзнание на зрителя въпроса „Какво още е продал така Софийански?“ Този похват внушава неодобрително отношение и недоверие към действията на Стефан Софийански, засилено и от репликите на „кмета“ и на водещия: „Много ви отива това райе!“ и съответно „Отговор а) да се яви на предсрочни избори, отговор б) да вари ракия в Поручикчунчево и отговор в) да дава показания?“. Във всеки от тези три възможни отговора се крият негативни послания – че кметът трябва да се смени (такова е внушението и за премиера, съдържащо се в думите „вие отпадате от играта“), че се занимава с незначителни неща, вместо да върши работата, за която е избран от народа и че действията му са незаконни (същото откриваме и за Иван Костов). В крайна сметка всички лица, с които се диалогизира, са обругани и то в един забавно-ироничен тон. „Шоуто на Слави Трифонов“ и водещият му в частност печелят симпатиите на зрителя, повдигат рейтинга си, без да си дават сметка за щетите, които нанасят. „Омаскаряването“ на институции и „властимащи“ лица, на личността като цяло, с цел печелене на доверие, „моделира едно обществено мнение, което е иронично, скептично, премного негативистично и в крайна сметка цинично, а това означава емоционално неангажирано и неотговорно (за да не кажем безотговорно) към събития, идеи или ценности“ ([Замбова 2000](#): 87).

Цитирана литература

Замбова, А. 2000. *Манипулативни езикови стратегии в печата*. София: „СЕМА РИИ“.